

עדות נשים |

הבירור ההלכתי בנושא קבלת עדות נשים הוא חיוני ביותר, היות ובדרך כלל הפגיעה נעשית בסתר וללא עדים כשרים הצופים במעשה.

באופן עקרוני, נפסק להלכה כי נשים פסולות להעיד, הרמב"ם (הלכות עדות ט, ב) פסק:

נשים פסולות לעדות מן התורה שנאמר "על פי שנים עדים" (דברים יז, ו) לשון זכר ולא לשון נקבה.

הרמב"ם (הלכות נזקי ממון ח, יג) פסק שוב בנוגע לעדות נשים בנוגע לנזקי חבלות:

אין הנזקין משתלמין ואין חייבין בכופר ואין הבהמה נהרגת אלא בראיה ברורה ובעדים הכשרים להעיד, שלא תאמר הואיל ואין מצויין באוריות הסוסים וברפת הבקר וגדרות הצאן אלא העבדים והרועים וכיוצא בהן אם העידו שבהמה זו היא שהזיקה את זו שומעין להן. או אם העידו קטנים או נשים שאדם זה חבל את זה או העידו בשאר נזקין סומכין עליהן, אין הדבר כן. אלא לעולם אין מחייבין ממון על פי עדים עד שיהיו עדים הכשרים להעיד שאר עדיות ויעידו בבית דין ויחייבו בית דין המזיק לשלם.

הרשב"א (שו"ת הרשב"א ב סימן קפב) כתב בנוגע לעדות נשים בדיני ממונות:

דעו שעדות הנשים אפילו היו אלף וכלן שוות בעדות אחת אין עדותן עדות אלא לענין אסורים בלבד. ואני רואה מתוך אותן הקונדריסין שכתבתם שאתם תוקעים עצמכם על עדות הנשים. ואולי מצאתם

כן לאחד מן הראשוני' במקומות שהנשים יושבות בבית הכנסת, מפני שהוא מקום מיוחד לנשים ואין האנשים נכנסים שם בזמן שהנשים יושבות שם. ואנחנו לא נדע דברים אלו ולא שמענו מעולם. ואין ראוי לסמוך עליהם.

הרב יוסף קארו (בית יוסף, חושן משפט, סימן לה, יד) ציין לדברי הרמב"ם והרשב"א הללו, וכך פסק שם (שולחן ערוך שם יד).

אולם הרמ"א (שם) כתב שדברי הרמב"ם והרשב"א הם מעיקר הדין, אבל יש תקנת קדמונים שבמקום שאין עדים כשרים, או בכל דבר אקראי שלא ניתן לתזמן שיגיעו עדים – נשים נאמנות, וזה לשונו:

"א דתקנת קדמונים הוא דבמקום שאין אנשים רגילים להיות, כגון בב"ה של נשים או בשאר דבר אקראי שאשה רגילה ולא אנשים, כגון לומר שבגדים אלו לבשה אשה פלונית והן שלה, ואין רגילים אנשים לדקדק בזה, נשים נאמנות.

פסיקה זו נסמכת על תשובת תרומת הדשן (סימן שני"ג) הקובע כי במקרים שבהם גברים אינם רגילים לדעת פרטים מסוימים, ניתן להסתמך על עדות נשים, אפילו להוציא ממון. הוא דן על בעלות על בגדי אלמנה, והכשיר עדות הנשים בשל העובדה שהגברים אינם מצויים בפרטים אלו. כמו כן הוא קובע כי כאשר הדיון הוא על מקומות הנשים בבית הכנסת, שבהם גברים אינם נוכחים ואינם מודעים למתרחש, ניתן לקבל עדות נשים. התנאי לכך הוא שהתביעה חייבת להיות ברורה ומבוססת, כלומר, טענת ברי, ולא ספק או השערה.

הגר"א (ס"ק כ"ח) מביא סימוכין לכך מהגמרא במסכת קידושין (עג, ב). בגמרא נאמר כי חיה (יולדת) נאמנת להעיד מי יצא ראשון בלידה, משום שאין גברים במקום הלידה. הגר"א מבאר כי נאמנות זו נובעת מהעובדה

שמטבע הדברים אין אנשים שיכולים להעיד על המתרחש באותה סביבה, ולכן אישה המיוחדת למקומות אלו נחשבת נאמנה⁶⁵.

וכן בספר כלבו (סימן קמ"ז) מובא מקרה שבו חזן נדחה מתפקידו על סמך עדות נשים שהתקבלה, ועל פי דבריהם הוא נחשד בקשר אסור עם אשת איש. כך גם הרב נתנזון מחבר שו"ת השואל ומשיב, דן ביכולת לסמוך על עדים פסולים בנושא של פגיעה. שמטבע הדברים פגיעות מסוג זה נעשות במקומות מסתור וללא נוכחות עדים כשרים, ועל כן יש להתחשב בכך ולהכשיר עדים פסולים, וזה לשונו:

במקום שא"צ להיות עדים כשרים נאמנים אפילו אשה וקטן, וא"כ בדבר זה שא"א להיות גדולים וא"א שתהיו עדות בדבר דבלי ספק האיש הלז אף אם הוא רשע ופריץ אבל במסתור מעשהו ורק בילדים קטנים משחק וכמתלהלה בזיקים ואומר הלא משחק אני א"כ פשיטא דנאמנים להעיד.

לאור הדברים הללו, נראה כי בתחום זה של פגיעה מינית ניתן להכשיר עדות נשים מכוח תקנה זו.

65. הפתחי תשובה הלכות עדות לה, יד הוסיף שבתשובות הפוסקים מבואר שרק במקרה שאין עדים כשרים כלל, אבל אם באחד השלבים היו יכולים להיות עדים הרי שאין לסמוך על עדות פסולים, וזה לשונו: "עד כאן לא אמרו שבדבר דלא שכיח עשו תקנה להאמין לפסולים, אלא בדבר הנעשה פתאום ונגמר הדבר לגמרי, כגון הכאה או מסירות, שמי שלא היה בשעת מעשה שוב אי אפשר לו להעיד על זה. אבל כאן, אף אי גניבה לא שכיחא דכל הגונב עושה בסתר, הרי הם לא העידו שראו שפלוני גנב, רק העידו שראו הגניבה בידו, וזה אינו על רגע אחד, שהרי אפשר לגניבה להיות בידו זמנים טובא".